

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

(i) **Toplantı BaŐlıđı/ İsmi:** Yeşil ve Döngüsel bir Ekonomi Dördüncü Çalışma Grubu Toplantısı

(ii) **Toplantı Yeri ve Tarihi:** 8 Őubat 2022, 16:00-17:30

GÜNDEM:

1. İcra Kurulları'nın oluşumu hakkında bilgi verilmesi
2. Mart ayında gerçekleştirilecek Döngüsel Ekonomi Haftası'nın değerlendirilmesi
3. JPAL ile birlikte geliştirilen pilot projede geline son durum hakkında bilgi verilmesi
4. Bankalarla geliştirmeye çalıştığımız yeşil finansman konusundaki gelişmeler
5. Kısa vadede geliŐtirilebilecek diğer proje ve çalışmaları
6. Katılımcılarımızın eklemek istediği diğer konular

(iii) Gündem Maddelerinin GörüŐülmesi

1. İcra Kurulları'nın oluşumu hakkında bilgi verilmesi

- Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri ile Yeşil ve Döngüsel bir Ekonomi Çalışma Gruplarının yeni oluşturulan İcra Kurulu üyeleri katılımcılarla paylaşıldı.
- Yeşil ve Döngüsel bir Ekonomi Çalışma Grubu'nun yeni eş başkanı, Oluklu Mukavva Sanayicileri Derneği'nden Umay Yılmaz kendisini tanıttı.

2. Mart ayında gerçekleştirilecek Döngüsel Ekonomi Haftası'nın değerlendirilmesi

- Başak Demir tarafından Döngüsel Ekonomi Haftası ile ilgili bilgilendirme yapıldı. 2022 yılı için Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları odağında, hedefler için döngüsel ekonomi ve döngüsel bir gelecek için yenilik ekonomisi, teknoloji ve inovasyon üçgenini birleŐtiren bir içerik tasarlandığı ifade edildi. Geçen seneye göre teknik uzmanlık ve küresel geliŐmelerinin ön planda olacağı bir

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

hafta planlandığı belirtildi. Çalışma grubu toplantısı katılımcılarından hem içerik hem de uzman konuşmacılar ile ilgili yönlendirme yapmaları rica edildi.

- 2022 yılındaki etkinlikte, haftanın ana destekçisinin Business Finland olacağı açıklandı. Başka sektörler ve özel kuruluşlar ile görüşmelerin devam ettiği ifade edildi. Business Finland'ın bu programa dahil olması sonucu, Finlandiya'da geliştirilen ve döngüsel ekonomiyi destekleyici yeni teknolojiler ve sanayicilerin uyarladığı yeni iş modellerinin program içeriğine yansıtılacağı belirtildi. Bu sene, odağın global gelişmelere yönelik olacağının altı çizildi. Sadece Avrupa Birliği'nden değil, Amerika, Asya ve Afrika'dan da bölgesel gelişmelerin dinleneceği ve bölgesel iş birliği fırsatlarının yakalanabileceği içeriklerin ve örneklerin program içerisinde olacağı ifade edildi. Bu seneki oturumların yapısının geçen seneden biraz daha farklı olduğu, geçen seneki gibi benzer sektörlerden kurumların oturumlarda bir arada bulunup görüşlerini paylaşmaları yerine bu sene özel sektörü, kamuyu, uluslararası kuruluşları aynı oturumlarda farklı bakış açıları ile dinleme fırsatının sunulacağı ifade edildi. Teknoloji, inovasyon odaklı bir gün gerçekleşeceği, özellikle sürdürülebilirlik ile ilgili teknolojik gelişmeler, trendler nelerdir ve yeni geliştirilen yeşil teknolojilerin sanayi adaptasyonu ile ilgili süreçler nasıl işliyor konularının ele alınacağı belirtildi. Bir diğer günün ise Adil Dönüşüm Odağında gerçekleşeceği ifade edildi. Sanayiciler ve büyük firmaların iş gücünün dönüşümünü nasıl desteklemeyi hedefledikleri, bütün optimizasyon ve verimlilik süreçlerinde mevcut ve yeni iş gücünün dönüşümünün nasıl sağlanacağını tartışılacağı belirtildi. Türkiye'nin döngüsel ekonomi potansiyelini ilişkin SKD Türkiye tarafından yapılan araştırmaların bulgularına bakılacağı, sonrasında iş dünyasının önümüzdeki süreci nasıl değerlendirdiğinin tartışılacağı ifa edildi.

3. JPAL ile birlikte geliştirilen pilot projede gelinen son durum hakkında bilgi verilmesi

- SKDM ve İcra Kurulu üyeleri ile B4G'nin kurumsal destekçisi İş Bank'ın tema liderliğinde stratejilerinin geliştirildiği, Türkiye endüstrisinin karbon ayak izini azaltmaya yönelik farklı çalışmaları yapılandırmayı ve bu çalışmalardan edinilecek deneyim ile Türkiye genelinde orta, uzun vadede yaygınlaştırılabilecek modeller ortaya koymayı amaçlayan çalışmalardan bahsedildi. Programın odaklanabileceği farklı konu başlıklarının geliştirildiği ve hem SKDM ile ilgili öncelikli sektörlerin hem de döngüsel ekonominin önceliklendirdiği enerji ve malzeme yoğun sektörlerin Türkiye'de orta ve büyük ölçekli işletmeler bakımından ne kadar büyük olduklarının analiz edilmeye başlandığı belirtildi. Hangi işletmelerin proje hedefinde olabileceği ve ilk pilot deneyimler ile hangi işletmelerin hangi sektörlerden, sonrasında bir öğrenme

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

deneyimi ile kapsamlı bir program yapılandırabilme amacı ile dahil edilebileceği ifade edildi. Bu doğrultuda hangi uzmanlıkların gerektiği, hangi içerikler ile işletmelerin güçlendirilmesi, yol haritalarının çizilmesi gerektiği, gerekli operasyonel değişiklikler ve yatırımlar için ihtiyaç duyulan finansmanın yapılandırılması için iş dünyasının ihtiyaç duyacağı belli koşulları ortaya koyabilecek, avantajlı krediler ile yeşil yatırım için gerekli, mevcut finansal araçlardan farklılaşabilecek ürünler ortaya konulabilir konusunda çok çeşitli kurumlar ile görüşmelerin gerçekleştirildiği belirtildi. Daha önceki çalışma grubu toplantısında Bilkent Üniversitesi'nden Banu Hanım'ın yaptığı sunum ardından gelişen bazı konular hakkında bilgilendirme yapıldı. Katılımcılardan kendi kurumları, kendi üye tabanları ve sektörleri açısından bazı konularda yönlendirme yapmaları istendi.

- Bilkent ve MIT akademisyenleri ile JPAL ekonomi araştırmaları açısından alınan fondan bahsedildi. Özellikle Türkiye'de sınırda karbon düzenlemelerine yönelik fayda sağlayacak nasıl bir politika geliştirilmesi gerekiyor konusu gündeme getirildi. Bu noktada geliştirilen bir eğitim, teknik içerik sunma projesinden bahsedildi. Döngüsel ekonomi sektörlerini de kapsayarak döngüsel ekonomi prensiplerinin adaptasyonu konusunda da bir miktar yönlendirme sağlayacak içeriklerle geliştirilen bir program olduğu belirtildi. Örneklem açısından 12 ay için yaklaşık 400 işletme hedefi olduğu belirtildi. Orta ve büyük ölçekli işletme sayılarına bakıldığında bir yılda 400 işletmeye ulaşılabilir mi konusunda katılımcıların görüşleri istendi. Belirlenecek şirketler açısından şirketin bulunduğu coğrafya, hem şirketin merkezinin hem de üretim alanının aslında nerede bulunduğu, istihdam edilen kişi sayısının ne kadar olduğu, ana sektör faaliyet alanının hangi sektörde olduğu, özellikle satışta öne çıkan üç ana ürününün ne olduğu, varsa eğer Avrupa Birliği'ne ihraç edilen üç ana ürününün ne olduğu ve ihracat değeri ve özellikle ilk program başlangıcında karbon emisyon oranının ne kadar olduğu ve bunun nasıl dönüştürülebileceği, azaltılabileceğine dair bazı kriterlerin tartışmaya başlandığı belirtildi.
- Hedeflenen 400 işletmeye genel anlamda Avrupa Yeşil Mutabakatı, Döngüsel Ekonomi, SKDM odağında bir bilgilendirme yapılacağı belirtildi. Sonrasında belirlenecek üç gruptan birinci gruba karbon azaltım yöntemleri, azaltım teknolojilerine dair bir içeriğin sunulacağı, bu içeriğin içerisinde hem teorik bilgi, hem vaka örnekleri, farklı uygulama modellerinin bulunacağı ifade edildi. Diğer bir gruba ürün değiştirme, özellikle karbon emisyonu daha az ürünlerle kendi portföylerini geliştirmelerine yönelik bir içerik desteğinin sağlanacağı belirtildi. Üçüncü gruba da ürün kalitesini geliştirme doğrultusunda bir içerik sunulmasının planlandığı ifade edildi.

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

4. Bankalarla geliştirmeye çalıştığımız yeşil finansman konusundaki gelişmeler

- Her üç gruptan istekli işletmelere kendi projeleri hakkında finansal bilgi almak, bunu kredilendirme süreçleri, yöntemleri, araçları ile ilgili kısa danışmalık, koçluk almaları için ilgili işletmelere de birebir bankacılarla görüşme imkânı sağlanacağı belirtildi. Bu teknik içeriklerden sonra üç aylık bir süre sonrasında işletmelerin davranış değişikliğini ölçmek için etki analizi görüşmelerinin gerçekleştirilmesi ve bu şirketler arasından belirlenecek en az 25 işletmeye hem birebir uzmanlık desteği sağlanarak yol haritalarının belirlenmesi konusunda destek sunulması hem de işletme ziyaretleri ve bu işletmelerin yeşil dönüşüm sürecinde ihtiyaç duydukları yatırımlar açısından yeşil finansman imkanlarının sağlanacağı ifade edildi. Bu noktada, görüşülen kurumlar ile yeşil finansman odağında avantajlı, düşük faizli kredi imkânı sağlamanın mümkün olup olmadığının konuşulan gündem içerisinde olduğu belirtildi. İşletmeler için düşük faizli kredi imkânı yaratmanın işletmeler için süreci kolaylaştırabileceği görüşü paylaşıldı.

5. Katılımcılarımızın eklemek istediği diğer konular

- Şükrü Ünlütürk tarafından, TÜİK'in 2019 yılında Türkiye'deki sınıflandırdığı şirketlerin tarandığı, doğrudan karbon ayak izine yönelik ya da SKDM'ye yönelik olan firmalara değil, özellikle döngüsel ekonomi konusunda da yakın zamanda ilgileneceği düşünülen sektörlerin listelendiği belirtildi. Hazırlanan listeye göre 100 kişi üzerinde işçi çalıştıran firma sayısının 10.000'in üzerinde olduğu belirtildi. Bu çalışmanın her iki çalışma grubu ile paylaşılacağı ve katılımcılardan listeyi inceleyip eksik gördükleri noktaları, fikirlerini paylaşmaları istendi.
- Döngüsel ekonomi açısından önemli olabilecek hangi verilerin platformda ölçülüp izleneceği konusunda Captanomy tarafından bilgi verildi. Karbon emisyonu konusunda kapsam 1 ve kapsam 2 ile başlanılmasına karar verildiği belirtildi. İlerleyen zamanlarda kapsam 3, sektörel metrikler ve su ayak izi gibi farklı alanlarda da ilerlenebileceği ifade edildi. İlk aşamada elektrik tüketimi, doğal gaz tüketimi gibi herkesin ulaşabileceği metrikler üzerinden ilerlemenin öngörüldüğü belirtildi. Su ayak izi üzerinde çalışmaya devam edildiği ifade edildi.
- Başak Demir tarafında, sınırda karbon düzenlemelerine tabii olan öncelikli sektörlerin tesislerinin zorunlu karbon ölçümleri olduğu için bilgi birikim ve deneyimleri olduğu ancak döngüsel ekonomi açısından öncelikli sektörlerde daha az deneyim sahibi olunabileceğinin düşünüldüğü ifade edildi. Bu konuda katılımcıların fikri soruldu.

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

- TÜRKÇİMENTO'dan Serkan Türkmen tarafından konuyla ilgili görüş bildirilerek çimento sektörü açısından bakıldığında Türkiye'de 55 tane entegre tesis olduğu, 55 tesisin tamamının sere gaz izleme yönetmeliğine tabi kurumlar olduğu belirtildi. Her yıl sera gaz doğrulaması yapmakla yükümlü oldukları, 1 Ocak-30 Nisan tarihleri arasında da dışarıdan gelen kuruluşlar tarafından denetlendikleri ifade edildi. Şu an Türkiye'de sadece kapsam 1 olduğu belirtildi. Tesislerin dögüsel ekonomi konusunda belirlenen standartları olduğu, bu standartlar içerisinde tanımlı malzemelerin çimentoya katkı olarak kullanılabilirdiği ifade edildi. Seramik atıkları, mermer atıkları, kireç atıkları gibi malzemelerin süreç öncesinde ham madde karışımı olarak kullanılabilirdiği belirtildi. Plastik, evsel atık gibi malzemelerin alternatif yakıt olarak kullanıldığı ifade edildi. Bu açıdan bakıldığında dögüsel ekonominin bir şekilde içerisinde oldukları belirtildi. Çimento sektörünün nihayetinde son kullanıcı olduğu, bu noktada dögüsel ekonominin merkezinde olma ya da ilk önce geri dönüştürme veya malzemeyi alıp içeride kullanmak gibi seçeneklerinden birine karar verilmesi gerektiği ifade edildi.
- İş Bankası'ndan Can Akıncılar tarafından hem sınırda karbon düzenlemeleri hem de dögüsel ekonomi için iki tarafta iki farklı örneklem grubunun oluşturulup oluşturulamayacağı konusu gündeme getirildi.
- Başak Demir tarafından, bu konuda kapsamın mı artırılması yoksa sektörel çeşitliliğin mi artırılması gerektiği ya da bu aşamada araçların farklı sektörler için çeşitlendirilmesi mi gerektiği konularının tartışmaya açılmak istendiğini ifade edildi.
- Yeşil ve Dögüsel bir Ekonomi Çalışma Grubu eş başkanı Umay Yılmaz tarafından dögüsel ekonominin kendi odağı ve kapsamı olması gerektiği, ana odaklarında proje olması durumunda karbon ayak izinin ölçülmesi konusunun bir eklenti olarak düşünölebileceği konusunda görüş bildirildi.
- Şükrü Ünlütürk tarafından dögüsel ekonomi açısından tekstil sektörünün büyük ve yaygın bir sektör olduğu ifade edildi. Bir taraftan, karbon ayak izi ölçölen firmalarda, dögüsel ekonomi ile ilgili belirlenmiş, atıkların tespiti, su tüketimi gibi bilgilerin toplanmak istendiği, iyi yetişmiş uzmanlar ile seçilmiş firmalara üç ayrı konuda eğitim verilmesinin planlandığı ifade edildi. Bu uzmanlardan birebir iş yeri ziyaretlerinde bulunarak, tüm bu ölçümleri yorumlamalarının, sonuçlar çıkarmalarının beklendiği belirtildi.
- Başak Demir tarafından, projede gelinen yeni aşamanın toplantı notları ile birlikte iletileceği belirtildi.

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

- Umay Yılmaz tarafından, çalışma gruplarının ıktıları doğrultusunda eğitimlerin olabileceğini, eko tasarım anlamında bir eğitim içeriği oluŐturulabileceđinin, uzmanlarla kurumların bir araya getirilebileceğinin altı çizildi. Türkiye’deki seçili sektörlerin döngüsel ekonomi fırsatları nelerdir konusunda bir rapor hazırlanabileceği ifade edildi. Bunun bir literatür taraması niteliğinde olabileceği konusunda görüş bildirildi.
- Alternatif ham maddeler ve yakıt kaynaklarının neler olduğu ile ilgili coğrafi olarak bir kümeleme sisteminde iŐaretlenme yapılıp nereden, hangi kaynaktan yılda ne kadar kaynak çıkacağı ve buralara nasıl ulaŐılabileceđi konusunda bir haritalama sistemi yapılılabileceği konusunda öneride bulunuldu.
- Oluklu Mukavva Sanayicileri Derneği’nin Brüksel’deki çalışma gruplarından bahsedildi. Bütün ülkelerdeki derneklerin bağlı olduğu bir federasyondan hakkında bilgi verildi. Birlikte sektörel bir karbon nötr olma çalıŐmasına baŐladıkları ifade edildi. Federasyonun bir danıŐmanlık Őirketi olduğu, o Şirketin Oluklu Mukavva Sanayicileri Derneği için 2050 yılına kadar iklim nötr nasıl olunur, karbon nötr nasıl olunur konularında bir yol haritası çıkaracağı ifade edildi. Bu çalışmanın altı ay içerisinde sonlanacağı belirtildi.
- Hem coğrafi olarak farklı bölgelerdeki sektörlere, bu sektörlerin orta ölçekli firmalarına farklı hizmetler yapılandırılması hem de daha küçük ölçekli işletmelere bilinçlendirme ve farkındalık fırsatları paylaŐma yönünde destek verilebileceği ifade edildi.
- Gelen tüm önerilerin icra kurulu ile tartıŐılıp hangilerinin yapılılabileceği konusunda görüŐüleceđi belirtildi.

KATILIMCILAR

Merve Birdal Griessl (B4G)
Armağan Vurdu (İMMİB)
Miray Arslan (B4G)
Başak Demir (B4G)
Tuba Seyyah (UNDP)
Aslıhan Arıkan (ASD)
Mukaddes Ersoy Er (TAV)
Gülhan zdemir (ADASO)
Saygın zgen (TİM)
Koray Hatipoglu (TDOKSAD)
Nezahat Yıldırım (B4G)
Tugba Agacayak (ARÇELİK)
Ali Ertuğrul (USB Certification)

B4G DIŞ TOPLANTI RAPORU

Yılmaz Bayraktar (KALDER)
Serkan Türk (TÜRKCİMENTO)
Cem Menase (Captanomy)
Seda Karamanoğlu (Bilkent Üniversitesi)
Altuğ Erbil (EczcibaŐı Holding)
Őeyda Dağdeviren (SKD Türkiye)
Hilal Kazan (İSO)
Veysel Kalaycıoğlu (AKİB)
Can Akıncılar (İŞ Bank)
Gölberk Ertap (İSO)
Şükrü Ünlütürk (B4G)
Çağrı Köseyener (EczcibaŐı Holding)
Sinan Tandoğan
Melis Cengizhan (SKD Türkiye)
Oguzhan Akıncı (İnteraktif)
Zeynep Sanıgök (TURKONFED)
Sabri Bülbül (KALDER)
Umay Yılmaz (OMÜD)
Derya Sargın Malkoç (İŞ Bank)
Nilüfer AktaŐ (ImpactMaze)
Aygen Erkal (İMSAD)
Miray Arslan (B4G)
Hansın Dogan (UNDP)
Arzu B. Yalabık (EBSO)
Çağlayan KarataŐ
İpek İŐbitiren (MEYED)
Ali Yoncacılar (Vitra)
Tuba Seyyah (UNDP)
Çiğdem Önsal (EİB)